

Prve znanstvene hipoteze o utjecaju industrije na okoliš nastaju u 19. stoljeću kada su po prvi put identificirani i imenovani “staklenički plinovi”. Tu se hipotezu još i danas u pojedinim razvijenim i izrazito bogatim dijelovima svijeta pokušava opovrgnuti (neuspješno), a izazivala je prijemore već i u svojim počecima. Dvadesetih godina 20. stoljeća, srpski fizičar i astronom Milutin Milanković izvodi teoriju, danas poznatu pod nazivom Milankovićevi ciklusi, u kojoj objašnjava kako Zemljina putanja kroz svemir zbog promjena u Zemljinoj oscilaciji i percesiji može utjecati na klimu. Loše prenošenje znanosti i pseudoznanstvena mišljenja koja su potom uslijedila do danas omogućavaju oponentima “teorije” klimatskih promjena da ističu kako su klimatske promjene u kojima danas živimo “prirodna pojava”. Ipak, tokom prve polovine 20. stoljeća utjecaj ljudske djelatnosti na klimu postalo je sve teže ignorirati i pojavljuju se brojni znanstvenici sa sviješću o globalnim posljedicama tih promjena. Do osamdesetih godina 20. stoljeća klimatske promjene postaju znanstvena činjenica. Tek u ovom historijskom kontekstu možemo spoznati poražavajuću informaciju koja svjedoči da je EU svoj klimatski cilj smanjenja stakleničkih plinova od 20 posto do 2020. godine ostvarila još po kraju Kyoto protokola 2013. godine. Dakle, kada je EU potpisala Pariški sporazum 2015. godine, nije bilo nikakve sumnje u to da taj cilj za moćnu Europsku uniju nije zapravo nikakav ambiciozni plan. Dapače, već je pet godina ranije bilo jasno da u ovoj zajednici država nema nikakvog konsenzusa o nužnosti ubrzavanja sanacije štete na Zemljinoj klimi. Ako se ovoj historijskoj perspektivi pridoda i ona o kojoj smo pisali prošli tjedan, iz koje se vidi da su zemlje EU (28) povijesno najveći globalni zagađivači, površnost kojom se EU bavi klimatskim promjenama zaslužuje u najmanju ruku političke, ako ne i pravosudne sankcije. Već navedenome treba dodati političku manipulaciju javnom percepcijom klimatskih promjena. Ma koliko to željela, EU nikako ne uspijeva nametnuti svojim poduzetnicima načelo zaštite klime. Još kada se u vrijeme COP21 u Uniji raspravljalo o klimatskim ciljevima za 2020. godinu, zelene stranke i aktivisti upozoravali su da je taj cilj za EU porazan s obzirom na kapital, resurse, znanje i tehnologiju koju posjeduje ili može razviti. Drugo, EU je kompromitirala i ono što se smatra obnovljivim izvorima energije: kad se ne propituje skladištenje otpada iz solarnih panela koji se ne mogu reciklirati, kad se ignorira ekološka cijena izrade vjetroturbina ili kad se radi kompromis sa siromašnim članicama poput Hrvatske i Bugarske koje svoje klimatske ciljeve ispunjavaju sagorijevanjem biomase – dakle identično kao i prethodnih stoljeća. Ciljevi EU posljednjih su se nekoliko godina podizali: prvo na 30 posto emisija stakleničkih plinova, pa na 55 posto do 2030. godine, pa na nula posto emisija do 2050. godine. Istovremeno su u Europskom parlamentu kompromitirani svi ozbiljni koraci koji bi realizirali taj krajnji cilj od nula posto – tobože zbog ustupaka siromašnim istočnim članicama, ali

zapravo se radi o ustupcima domaćim poduzetnicima. Jer premda je spremna promijeniti životne stilove 800 milijuna ljudi u Europi, Komisija nije spremna promijeniti uvjete financiranja europskog kapitala. Tako nevjerovatni fond osnovan prošle godine, u koji su se trebali sliti trilijuni eura koji bi pomogli sanaciju klimatskih promjena, zjapi više prazan nego pun. Europska investicijska banka preimenovana je u Europsku klimatsku banku, ali teško je zamisliti okolnosti u kojima gospodarstvenici zemalja periferije dobivaju investicijska razvojna sredstva za razvoj infrastrukture i proizvodnju resursa za postrojenja obnovljivih izvora energije. Kapital je na periferiji i dalje izrazito skup, a EU nije učinila ništa da uvede bilo kakvu ravnotežu u opresivni odnos kapitala prema istočnim zemljama članicama, osim što nam je odobrila da se bez grižnje savjesti grijemo na drva. I nametnula nam LNG terminal u Omišlju na Krku, koji je šaka u oko i kompromis sa SAD-om. Neovisno o najavama i željama, EU još uvijek nije nametnula nikakve kapitalne restrikcije na procese koji štete okolišu, kao što nije nametnula niti carine za svu ekološki štetnu robu. Istovremeno, odbila je ukinuti sankcije na kineske solarne panele, koji su jeftiniji od europskih, jer su financirani javnim sredstvima Kine. To što su i solarni paneli proizvedeni u Njemačkoj također javno subvencionirani (poticajima koje plaćaju građani izravno preko računa za struju – baš kao i mi) na političkoj razini nije bitno. Dopuštene su, naime, njemačke neizravne subvencije, ali ne i kineske izravne, jer ovo drugo je državni protekcionizam, dok ono prvo nije. Zašto nije? Zato što pravila postavlja Europska unija a ne Kina.

Spomenuti IPCC zaista iz godine u godinu izdaje sve strašnija i strašnija izvješća o stanju kopna, mora, rijeka, jezera, sisavaca, ptica, kralježnjaka, kukaca, usjeva, pa i ljudskih prava i slično. Ta i druga znanstvena istraživanja govore nam o zasićenosti šuma koje više ne mogu apsorbirati CO₂ iz atmosfere, o količinama mikroplastike koje sad već ima u ljudskim, a još češće životinjskim fetusima. Također, svjedoče prepolovljenim populacijama svih živih vrsta, morima u koja prodiru slatkovodne vode te izazivaju pomor vrsta koje ugibaju u teškim bolovima. Svjedoče o albedo efektima koji će onemogućiti da sva prošle godine posađena stabla zapravo imaju neki stvarni učinak. Ti nam znanstveni radovi govore da otapanje permafrosta koji je gorio cijelo ljeto donosi pojavu nepoznatih novih (npr. SARS COV-19) i drevnih virusa (npr. bubonska kuga). Zasite li se biljke s CO₂ još više, i prestanu li provoditi fotosintezu, zatvore li svoje lišće, što ćemo jesti i od čega ćemo živjeti? Znanost nam govori o sve manjim količinama ribe u moru, o sve većem broju izumrlih životinja, o pticama koje smrznute padaju u letu jer nemaju energije za let i obranu od hladnoće zbog nedostatka hrane.

Pariški sporazum potpisan je s baš tim ciljem: sanacije klimatskih promjena. To je pravno obvezujući međunarodni ugovor o klimatskim promjenama. Usvojilo ga je 196 političara i

zemalja prisutnih na COP 21 u Parizu, 12. prosinca 2015., a stupio je na snagu 4. studenog 2016. Njegov cilj je ograničiti globalno zagrijavanje na znatno ispod 2 stupnja Celzijusa, po mogućnosti na 1.5 Celzijevih stupnjeva, u usporedbi s predindustrijskom razinom. Pet godina kasnije, Zemlja se zagrijava na prosječno 3 stupnja Celzijusa – to znači da usprkos svim naporima, zagrijavanje ne da nije stavljeno pod kontrolu, nego ono nije niti usporeno. Da epidemija korona virusa nije pogodila cijeli planet 2020. godine, globalno smanjenje stakleničkih plinova od 7 posto koje danas bilježimo ne bi se dogodilo. Tim više su “uspjesi” kojima se EU hvali manje vrijedni. Znanstvenici dominantno smatraju da je pandemija korona virusa posljedica klimatskih promjena (rast temperatura, otapanje permafrosta i dr.), stoga paradoksalno, ovogodišnji pad emisija nije rezultat mjera za sanaciju klimatskih promjena, već obratno: epidemija koja pogađa ljude je mjera planete Zemlje za sanaciju klimatskih promjena.

Kako navode službeni dokumenti, provedba Pariškog sporazuma zahtijeva ekonomsku i socijalnu transformaciju, temeljenu na najboljoj dostupnoj znanosti koja u petogodišnjim ciklusima treba predvoditi sve ambicioznije klimatske akcije. Do kraja 2020. godine zemlje su trebale podnijeti svoje planove za klimatske akcije poznate kao pojedinačni nacionalni doprinosi (NDC). No, sjetimo se, ranijih godina ti NDC-ovi su u EU bili toliko loše napravljeni da su sve zemlje osim Španjolske bile kažnjene. Konkretno hrvatski plan je bio zaista sramotan. Umjesto naših potencijala, on je otkrivao korumpiranu državnu infrastrukturu popunjenu kadrom koji nije osposobljen za donošenje ovako važnih odluka. Naš NDC je bio tako loše prepisan i još gore osmišljen da je zaista navodio istraživanje eksploatacije zemnog plina po Dinari i Jadranu. U oktobru 2020. godine hrvatski Sabor sam se dragovoljno izvlastio iz mogućnosti da oduzme nepravilno izvršavane koncesije geotermalne energije koja će ove godine itekako puniti novinske stupce kad se počne otkrivati korupcija vezana uz ove energetske aspekte. Reakcija javnosti opet je izostala, kao i reakcija medija svedenih na PR vladajuće klase, zaokupljenih brojevima živih, mrtvih i bolesnih.

Izvor: bilten.org